

RESOLUCIÓ DE LA SINDICATURA DE GREUGES

1.2.A Educació

DRETS DE LA INFÀNCIA I L'ADOLESCÈNCIA
CIUTAT DIVERSA

ANTECEDENTS

La Llei 12/2009 d'educació considera les escoles com a espais segurs on s'han de respectar els principis democràtics de convivència i els drets i les llibertats fonamentals. El dret a una educació integral inclou, entre altres manifestacions, el dret a la protecció contra tota agressió física, emocional o moral, així com el respecte a la integritat física de l'alumnat, la seva intimitat i la seva dignitat personal.

L'article 23 del Decret 102/2010, de 3 d'agost, d'autonomia dels centres educatius indica que les normes d'organització i funcionament de cada centre han d'incorporar tant **les mesures de promoció de la convivència com els mecanismes i les fórmules per a la prevenció i la resolució de conflictes, especialment el de la mediació, sense perjudici d'altres iniciatives per resoldre els conflictes pacíficament.**

D'acord amb la Resolució EDU 1753/2020, de 16 de juliol, per la qual es modifica la Resolució ENS/585/2017, de 17 de març, per la qual s'estableix l'elaboració i la implementació del Projecte de convivència en els centres educatius dins del marc del Projecte educatiu de centre, **els centres educatius han de dotar-se d'un projecte de convivència, com a màxim, fins al 30 de juny de 2021.**

El dia 27 de novembre de 2024 aquesta Sindicatura va decidir iniciar una actuació d'ofici en relació amb l'estat d'implantació dels projectes de convivència als centres educatius.

En data 28 de novembre de 2024 es va sol·licitar informació a **Consorci d'Educació de Barcelona** (en endavant, CEB) amb l'objectiu general de conèixer el grau d'implantació

dels projectes de convivència en el marc dels projectes educatius de centre per part dels centres educatius del CEB. En concret, l'actuació d'ofici volia conèixer:

- El percentatge d'escoles de la ciutat de Barcelona que han aprovat el projecte de convivència en el marc del seu projecte educatiu de centre.
- Si els projectes de convivència aprovats compleixen amb el contingut mínim que regula el punt 6 de l'annex de la Resolució ENS/585/2017, de 17 de març, per la qual s'estableix l'elaboració i la implementació del Projecte de convivència en els centres educatius dins el marc del Projecte educatiu de centre.
- El nombre de centres educatius que han constituït una comissió de convivència i han aprovat les normes que en regulen el funcionament.
- L'organització i el funcionament de les comissions de convivència que s'hagin constituït: el nombre de representants de cada sector de la comunitat escolar que en formen part i el procés d'elecció.
- Les mesures preses pels centres educatius per dur a terme el seguiment i l'avaluació del Projecte de convivència.
- Les actuacions que ha pres o té previst prendre el Consorci d'Educació de Barcelona perquè els centres educatius que no hagin implantat el projecte de convivència o no hagin constituït una comissió de convivència compleixin amb l'obligació de fer-ho, d'acord amb la normativa esmentada.

Resposta dels òrgans afectats

El dia 6 de juny de 2025 aquesta Sindicatura va rebre una comunicació del CEB en què informaven que no disposaven, de forma sistematitzada, de la informació sol·licitada sobre els projectes de convivència de les escoles de la ciutat.

“Malgrat que en els darrers anys al CEB hem fet un gran esforç per millorar l'organització de la informació, actualment no es disposa, de forma sistematitzada, de les escoles que disposen de projecte de convivència, de la informació que ens demana el síndic.

L'obtenció de la informació qualitativa i quantitativa sol·licitada, ara mateix, implicaria una càrrega de treball inassolible pel CEB, ja que les dades que es reclamen procedeixen de fonts diverses i s'hauria d'organitzar una enquesta

específica per obtenir-les de tots i cadascun dels centres educatius de la ciutat, amb el treball posterior d'elaboració i valoració de les dades, fet que resulta impossible amb els recursos de què disposa actualment.

D'altra banda, informen que el CEB està compromès amb la millora de la convivència i amb la incorporació de l'enfocament restauratiu en el dia a dia dels centres educatius.

Com a mostra d'això, dels quatre eixos en què s'estructura l'oferta de capacitació d'equips educatius, un és el de convivència i diversitat. Dins d'aquest eix hi ha 5 programes (dels quals adjunten informació detallada) que han generat 95 formacions des del curs 2018-2019, quan es va concentrar l'oferta als centres en la "Convocatòria unificada de programes i de capacitació d'equips educatius.

En la mateixa convocatòria unificada de programes també hi ha propostes de programes educatius en què participa directament l'alumnat dels centres. Aquests programes estan orientats a la millora de la convivència i al treball de les emocions per millorar el benestar individual i col·lectiu.

D'altra banda, el CEB ofereix, al seu lloc web, una eina ràpida de gestió de les situacions de violència i de convivència que facilita la gestió als centres amb accés als diversos protocols de què disposen.

No obstant aquestes i altres accions, **el CEB farà un recordatori als centres, a través del comunicat diari a les direccions, de quina és la normativa vigent i de l'obligació de disposar d'un pla de convivència."**

CONSIDERACIONS

1. El projecte de convivència

La Sindicatura de Greuges de Barcelona té per missió defensar els drets fonamentals i les llibertats públiques, especialment els que es recullen en la Carta europea de salvaguarda dels drets humans a la ciutat. Per fer-ho, té la facultat discrecional de promoure investigacions d'ofici amb l'objectiu de supervisar les activitats de

l'Administració municipal, tal com estableixen, entre d'altres, l'article 143 de la Carta municipal de Barcelona i l'article 41.2 de la Carta de drets i deures de Barcelona.

Amb aquesta base normativa, la Sindicatura es va interessar per conèixer el compliment de la normativa dels projectes de convivència per part dels centres educatius de la ciutat de Barcelona.

El projecte de convivència forma part del projecte educatiu de centre i recull el desplegament de les mesures de promoció de la convivència, així com els mecanismes i les fórmules per prevenir i resoldre conflictes, especialment la mediació o altres iniciatives de resolució pacífica de conflictes, que preveuen les normes d'organització i funcionament del centre escolar (NOFC). Així mateix, el projecte de convivència recull les mesures i actuacions d'intervenció educativa aplicables en el cas de conductes greument perjudicials per a la convivència.

Com recull la resolució del Departament d'Educació que el regula, la seva finalitat prioritària és contribuir al màxim desenvolupament personal, acadèmic i social de tot l'alumnat.

Per aconseguir aquest fi, s'estableixen els objectius generals següents:

- Assegurar i garantir la participació, la implicació i el compromís de tota la comunitat escolar.
- Ajudar cada alumne/a a relacionar-se amb si mateix/a, amb les altres persones i amb el món.
- Potenciar l'equitat i el respecte a la diversitat de l'alumnat en un marc de valors compartits.
- Fomentar la mediació escolar i la cultura del diàleg com a eina bàsica en la gestió del conflicte.
- Fomentar una cultura de la pau i la no-violència, juntament amb els valors que fan possible preservar i enriquir la vida de totes les persones.

Per això, cal que el projecte de convivència reculli **el contingut mínim** següent:

- Una concreció de la contextualització del centre d'acollida en el projecte educatiu en què s'inclouin els trets més destacats del centre i del seu entorn en relació amb els factors que poden incidir en la convivència.
- Una diagnosi de la situació de la convivència en el centre que permeti determinar els seus punts forts i febles i les necessitats del centre educatiu en matèria de convivència.

- La formulació dels objectius específics d'acord amb el projecte educatiu de centre, els objectius generals del projecte de convivència del Departament d'Ensenyament i les necessitats detectades.
- La formulació dels indicadors d'avaluació que permetin conèixer el grau d'assoliment dels objectius específics.
- La concreció de les mesures de prevenció, detecció i intervenció educatives orientades a aconseguir els objectius específics. Aquestes mesures han d'estar temporitzades.
- La concreció de protocols de prevenció, detecció i intervenció davant situacions de conflicte greument perjudicials per a la convivència.
- Els centres educatius, a partir del debat i la reflexió comunitària, poden adaptar els protocols a la seva realitat i les seves necessitats específiques.

És per tot això que **disposar d'un projecte de convivència és essencial** i una eina bàsica de l'escola **per millorar el clima escolar**.

Que l'alumnat i la resta de la comunitat educativa gaudeixin d'un **bon clima escolar** és reconegut com un **element clau que afavoreix l'aprenentatge, crea unes relacions interpersonals sanes, genera entorns més segurs i ajuda a prevenir les violències**.

Aquesta és una tasca que ha de liderar la comunitat educativa de cada escola amb l'acompanyament de l'administració educativa. En aquest sentit, tal com ha informat el CEB i tal com aquesta Sindicatura també constata i reconeix, durant els últims anys s'han portat a terme mesures per a la millora de la convivència i per a la incorporació de l'enfocament restauratiu en els centres, així com programes de capacitat als equips educatius de les escoles per millorar la igualtat i la diversitat, la comunicació entre l'escola i les famílies, l'enfocament restauratiu i la mediació.

Alhora, tant el CEB com el Departament d'Educació donen a la comunitat educativa eines, manuals i protocols diversos per a la millora de la convivència i l'erradicació de la violència. El desplegament de la figura de coordinador/a de benestar i protecció de l'alumnat prevista en la Llei orgànica 8/2021 també hauria de suposar una millora per aconseguir-ho.

Tot i aquesta tasca duta a terme, aquesta Sindicatura ha de recordar novament **l'obligació de les administracions educatives, especialment dels seus serveis d'inspecció, de vetllar pel respecte i el compliment de les normes reguladores del**

sistema educatiu i per l'aplicació dels principis i valors que s'hi recullen, inclosos els destinats a fomentar la igualtat de gènere (article 178). Aquesta funció s'exerceix respecte de tots els centres escolars, amb independència de la seva titularitat pública o privada (article 177), i **comprovar que es disposa de la documentació obligatòria (com un projecte de convivència adient) és una tasca essencial**.

També cal assenyalar que, per dur a terme les seves funcions, els serveis d'inspecció disposen de plans d'actuació pluriennals, generals i territorials que són públics. El recent Pla director de la inspecció educativa 2021-2025 de Catalunya, del desembre del 2021, estableix les set línies prioritàries que han de treballar els serveis d'inspecció. Dues d'aquestes línies fan referència a la garantia dels drets i deures de tots els membres de la comunitat educativa i a l'aplicació d'estratègies que fomentin l'equitat educativa. Per aconseguir aquests objectius, el Pla estableix, entre d'altres actuacions clau que han de dur a terme els serveis d'inspecció, les següents:

- Lluitar contra les violències als centres educatius per al benestar dels membres de la comunitat escolar.
- Donar suport a la prevenció, la intervenció i el seguiment de les situacions de violència que afecten l'alumnat.
- **Donar suport als centres en la implantació del projecte de convivència.**
- Impulsar la mediació i les pràctiques restauratives en la resolució positiva de conflictes.
- Acompanyar el desplegament d'estratègies de centre per a la millora de la salut emocional dels membres de la comunitat escolar.

Així doncs, tal com aquesta Sindicatura ja ha recordat en ocasions anteriors, tot i que la responsabilitat recau en les escoles, **també ho fa, i especialment, en l'Administració, que ha de garantir que els centres educatius (públics, concertats i privats) disposin de les condicions (organitzatives, culturals, de convivència i de gestió) que possibilitin un entorn de relació interpersonal basat en la igualtat, el respecte mutu, la salut i la convivència pacífica**.

Cal donar una resposta integral a aquesta qüestió mitjançant diversos tipus d'actuacions: formació, difusió, revisió, avaluació i participació de tots els agents de la comunitat educativa.

Ara bé, caldrà dotar aquestes eines de recursos suficients i avaluar-ne l'eficàcia de manera permanent perquè s'hi puguin introduir les millores necessàries. A més, tal com ha senyalat aquesta Sindicatura diverses vegades, l'erradicació de les violències als centres educatius no pot limitar-se a desenvolupar protocols o plans que poden quedar-se en meres declaracions d'intencions.

DECISIÓ

D'acord amb el que disposen l'article 143 de la Carta municipal de Barcelona i el reglament que regula la Sindicatura de Greuges de Barcelona, aquesta institució té com a missió valorar si s'ha produït un greuge. Considerats els fets i les normes aplicables, conclou que, en aquest cas, l'actuació del CEB no ha estat ajustada a dret ni eficaç.

En conseqüència, s'emet la decisió següent:

- Recordar al Consorci d'Educació de Barcelona la necessitat de tenir la diligència deguda en la seva obligació de garantir que totes les escoles (públiques, concertades i privades) disposin de les eines, la documentació i els protocols adequats per afavorir una bona convivència i un bon clima escolar, i d'assegurar-se que els coneixen i els posen en pràctica.
- Recomana al Consorci d'Educació de Barcelona que, en compliment de les tasques que se li han encomanat, intensifiqui i impulsi les actuacions de difusió i formació de tota la comunitat educativa encaminades a afavorir la bona convivència i erradicar les violències a les escoles.

Aquesta resolució es comunicarà a l'òrgan municipal competent, se'n donarà compte al Plenari del Consell Municipal en l'informe anual reglamentari i s'informarà la persona interessada del seu contingut.